

1.0°

1=10

ZELATOR

Fizički svet je onaj koji vidimo, onaj u kojem živimo. Taj svet je definisan raznim naučnim zakonitostima, bilo da su zakoni fizike ili hemije ili neki drugi. Te nauke nisu ništa novo u ljudskim saznanjima, i ako neko želi da spozna malo više detalja o svetu koji nas okružuje, sve što treba je da prouči te nauke.

Fizičko ljudsko telo se u tom kontekstu ne razlikuje ništa od okolne stvarnosti. I ono postoji i funkcioniše po određenim naučnim zakonitostima, koji se manifestuju kroz naša čula. Svako čulo ima svoj opseg delovanja, ili detekcije. (Ovde ćemo se zadržati na tradicionalnoj podeli ljudskih čula na njih pet, iako danas nauka razlikuje preko deset različitih čula, uključujući možda i najbitnije od svih, čulo ravnoteže, koje razlikuje gore i dole.) Čulo ukusa je verovatno najbliže ljudskom telu, i gotovo da deluje iznutra, kao i čulo ravnoteže u srednjem uhu. Ono, zajedno sa čulom dodira, predstavlja čula, odnosno osetila ljudske percepcije, koja imaju zadatak da deluju u, i na samom ljudskom telu. Na malo većoj udaljenosti “radi” čulo mirisa, koje detektuje informacije iz neposredne ljudske blizine. Čulo sluha ima još veći opseg delovanja. U stvari, sve ono što evolucijom nije moglo da se pokrije čulom vida, zbog konfiguracije terena i nemogućnosti da se gleda *kroz* stvari, priroda je pokrila čulom sluha, koje nije ništa drugo do gledanje ušima. Čulo vida, kao što smo videli, deluje na najveću udaljenost, koja se meri astronomskim jedinicama.

U suštini, sva čula (bez obzira koliko njih nauka prepozna) jesu jedno te isto, samo izraženo drugačijim metodama. Svako ljudsko čulo je u stvari detektor informacija koje primamo iz spoljnog sveta. Svako čulo ima ulogu da obavesti naš mozak o promenama koje nastaju u našoj neposrednoj blizini, a koje se tako tiču nas samih. To što se čula ispoljavaju na različite načine, samo je produkt evolucije i praktičnosti življenja, i to je manje bitno od toga da shvatimo da su u stvari sva čula jedno te isto – naše telo.

Ovo i nije bilo teško shvatiti. Nova teritorija u ljudskom razumevanju sveta oko nas počinje kada počnemo da sagledavamo ne puke zakonitosti koje vladaju oko nas i u nama, već odnose spoljašnjeg i unutrašnjeg, objektivnog i subjektivnog. Relativnost postojanja, da tako kažemo.

Sve što je spolja, izvan nas, objektivno je. Ima nepromenjive zakonitosti, bez obzira kakvo je naše shvatanje istih. Zakoni fizike i hemije u prirodi biće isti bez obzira šta mi ljudi mislili o tome. Zakoni biologije koji kroje naša čula, a samim tim i naša fizička tela, takođe su objektivna i postoje bez obzira na naša mišljenja. Čovek može da ne poseduje nijedno čulo (recimo, kao u komi), pa ipak on i dalje postoji. Njegovo fizičko telo je i dalje objektivno, jer ga drugi mogu sagledati.

Ljudsku ličnost, sa druge strane, sačinjava nešto drugo. Naša ličnost, ono što čini naše individue, nešto je mnogo suptilnije. To je produkt delovanja raznih unutrašnjih faktora, psiholoških, nervnih, iskustvenih, životnih. Ono što mi prepoznajemo kao nas same jeste nešto što je iznutra. Unutar naših tela. Ako se to tako sagleda, ispada da sve ono što je

unutar naših tela subjektivno je (ili je možda preciznije reći unutar našeg mozga, jer su i organi unutar tela, pa funkcionišu po nekim objektivnim zakonitostima), a sve ono spolja, izvan nas, objektivno.

Pa kako onda spoznati krajnju stvarnost sveta u kome živimo i nas samih, ako je jedini način da išta spoznamo, da filtriramo objektivno kroz naša subjektivna shvatanja? Da pokušamo da shvatimo objektivno i nepromenjivo našim subjektivnim i stalno promenljivim percepcijama. Čini se da smo u startu osuđeni na neuspeh.

Tu se opet vraćamo na pojam percepcije. Fizički svemir nije samo prostor i zakonitosti unutar njega, već i vreme. Teško je razumeti, ali prostor i vreme nisu dve različite stvari, već jedna potpuno ista stvar. Ljudi su razdvojili te stvari smislivši dve različite reči, ali u suštini prostor i vreme moraju da se shvate isto. Baš kao što led i vodena para nisu ništa drugo do sama voda u drugačijem obliku, tako je i vreme samo drugačija manifestacija prostora. I obrnuto, prostor je drugačija manifestacija vremena.

Vreme je zaista relativno. A samim tim, i prostor. I zavise pre svega od posmatrača i ugla posmatranja. Svakoj jedinici prostora pripada odgovarajuća jedinica vremena. Zamislimo da je odnos između ta dva 1:1. Ako se posmatrač nalazi unutar tog prostora, njemu taj odnos uvek izgleda 1:1, bez obzira koliko se menjaju dimenzije tog prostora. Druga priča bi bila ako se posmatrač nalazi izvan tog prostora. Sada, ako taj prostor smanjimo, recimo na nivo kvarka, posmatraču će se ona jedinica prostora i vremena činiti nepojmljivo malom, iako je ona u suštini ista kao što je i bila.

Znači, razumevanje spoljašnjeg sveta zavisi od naših unutrašnjih faktora. Očigledno je da, ako mi ljudi želimo da razumemo svet oko nas, a i u nama samima, svet kvantne fizike, ne možemo to uraditi pukim osmatranjem tih prostora, ma kako sofisticirane mikroskope ili teleskope izmislili. Čini se da je jedini način spoznaje takvih dimenzija u stvari promena ljudske percepcije, odnosno promena ugla posmatranja.

A kako je to onda moguće? Očit odgovor bi bio da izmislimo tehnologiju kojom bi mogli da vršimo transfer ljudske svesti na spoljne medijume, ili hardvere. Ljudska svest sa ovog stanovišta ne može shvatiti izgled ovog univerzuma, niti svet kvarkova. Naša svest je "usidrena" za naše telo i ne može da izađe iz njega. Kada bi, teoretski pak, mogli da transferišemo našu svest na mikročip veličine kvarka, sigurno bi sagledali nove horizonte stvarnosti. Ako bismo uspeli da izvršimo transfer svesti na medijum veličine zvezde, možda bismo lakše sagledali svemir.

To polako prelazi u naučnu fantastiku ili metafiziku, ali jedno pitanje je merodavno za ovakav problem. Šta je konkretno ljudska svest, i šta se zaista dešava sa njom nakon prestanka funkcionisanja fizičkog tela, odnosno nakon smrti? Na žalost, čovečanstvo je daleko od naučnog odgovora na takva pitanja, ali bi takvo shvatanje svakako promenilo odnos čoveka prema prirodi i svemiru iz korena. Ako ljudska svest nije vezana za električne impulse u moždanim neuronima, možda ju je moguće "reciklirati" nakon nečije smrti. Ili možda prebacivati je na čipove, dok se ne nađe pogodan medijum. Stvari su već na samom startu odveć nejasne da bi se ozbiljno upuštali u takve pretpostavke.

Ipak, jasno se vidi odnos subjektivnog i objektivnog. Jedno postoji unutar svakog od nas i uveliko zavisi od naše volje. Drugo postoji izvan nas, i ne zavisi nimalo od naše volje. Fizičko ljudsko telo se čini kao ljuštura ili prevozno sredstvo za ono što mi jesmo, a to je naša ličnost. Spoljašnji svet se čini kao sklop, mehanizam, kućica u kojoj živimo.

Međutim, još jedno pitanje je korisno postaviti. Sve ono što je napisano, napisano je sa stanovišta ljudskih bića. Teško je pretpostaviti da su ljudi na jednoj sićušnoj planeti vrhunac ove vasseljene. Mora se postaviti pitanje šta je u stvari živo u ovom svemiru a šta ne, i kakva je percepcija drugih bića. Ako bi, recimo, galaksija u kojoj se mi nalazimo bila živo biće, da li bismo mi uopšte to primetili? Isto važi i za kvantni svet. Ali, ako bi zaista te

ravni imale živa bića, kakva bi bila njihova percepcija? Ne prema nama, jer je teško zamisliti i da bi nas primetili, već prema njihovim okolinama. Šta bi za jedan kvark bio univerzum? Ćelija možda? Šta bi za jednu galaksiju bila ćelija? Zvezdani sistem? Planeta?

Pitanja je nebrojeno mnogo, i kreću se u nebrojeno mnogo pravaca. Stoga je glavni zadatak nekoga ko zaista oseća potrebu da sagleda malo širu sliku ove stvarnosti, a ne samo zakonitosti unutar materijalnog cikličnog sveta, to da pokuša određenim metodama da prebaci ugao posmatranja iz svog fizičkog mozga, mozga uzroka i posledica, ka nečemu mnogo finijem i suptilnijem.

A sve to počinje od onih osnovnih stvari, koje svi uzimamo zdravo za gotovo – od fizičkog sveta. Naša fizička tela su verovatno jedina stvar koju ljudi zaista poseduju celog svog života. Svakako se čini razumnim da shvatimo neke stvari oko njih, da ih negujemo, kao što se neguje bilo koja mašina. I naša tela imaju uputstva za upotrebu, samo su ona uglavnom pohranjena u individualnim ćelijama i mi retko kad moramo da razmišljamo o njima. Barem dok se ne razbolimo. Tad nam se svaka sitnica čini značajnom. Inače, većina ljudi prođe kroz ovaj svet nimalo ne razmišljajući o najosnovnijoj i najvrednijoj stvari koju poseduju, svom prevoznom sredstvu zvanom 'telo'.

Fizičko telo je univerzum u malom. Ako neko ne razume takvu metaforu, slobodan je da se sam uveri, učeći o mikrokosmosu ljudskog tela, o ćelijama, molekulima i atomima. Može se reći da je svako od nas gospodar svog tela. Bog i batina. Verovatno je jedna od poenti evolucije da svako odlučuje za sebe. Ali, pitanje je kako će se ko ophoditi prema svom telu. Nekada su ljudi verovali da je telo svetinja, hram. Iako je takvo razmišljanje danas malo preterano, u osnovi je tačno. Zaista bi naše fizičko telo trebalo da vidimo kao nešto fenomenalno, izuzetno. Setite se, ne postoje dve potpuno iste genetske kombinacije, sa potpuno isto aktiviranim genima, čak ni kod jednojajčanih blizanaca! Svako je na ovom svetu unikat, koji nikada ne može biti ponovljen, čak i da neko hoće!

Ako je čovek gospodar svog tela (jedina imovina koja zasigurno traje dok je neko živ), kako bi onda trebalo da se ophodi prema njemu? Odgovor verovatno leži u samom karakteru ljudske vrste, nešto što se na duže staze i menja. Ljudska vrsta je verovatno jedina na ovoj planeti koja ima pojmove dobrote, plemenitosti, pravednosti... Takođe je verovatno jedina koja ima jak nagon da buduće generacije žive bolje od prethodne, ne samo materijalno već i duhovno! Nagonski, svako od nas već ispoljava ovakve tendencije prema svom telu, tako da tu nema neke velike mudrosti. Svako od nas ima nagon da prema svom telu bude pre svega pravedan, dobar i pošten; da ga ne tera do granica izdržljivosti prečesto. Takođe, svako od nas ima jak nagon da od svog tela načini nešto 'evolutivno korisnim', da se sviđi sebi i drugima. Otud toliki trud da ljudi treniraju, ulepšavaju tela, paze na ishranu i uopšte uzev na zdravlje itd. Pre svega jer podsvesno osećaju nagon da to ima neku konkretnu korist, a to je da pribave sebi najboljeg mogućeg partnera za produžetak ove vrste. Partnera, za kojeg veruju da ima idealne osobine za nasleđivanje od strane naredne generacije.

Možda ovo zvuči isuviše neromantično, ali to je priroda. Svi mi u osnovi delimo isti početni sklop gena, koji datira od prve primitivne životinje u našoj grani evolucije. Svakako je nagon za opstankom vrste verovatno najjači sa razlogom. Moderan čovek je samo pronašao sopstvene metode za kriterijume oko odabira partnera, i to sve čini ovaj svet koji danas živimo ovakvim kakav jeste.

U suštini, otvoriće nam se novi pogledi na ovaj svet samo ako počnemo da ga proučavamo. Ako neko već ima nagon (a svi mi bez izuzetka to imamo) da od sebe učini nešto bolje (jer dobro nikad nije dovoljno dobro, takva je ljudska priroda), trebalo bi da pođe od znanja o sopstvenom telu. Trebalo bi krenuti od kvantne fizike, i učiti o kvarkovima, protonima, neutronima, elektronima, zatim o svetu atoma, pa kako sve to gradi

molekule, a oni grade delove naših ćelija, pa kako te ćelije funkcionišu kao zasebna živa bića, bez da se mi išta tu pitamo, pa kako hijerarhijski nastaju sve veći i veći sklopovi, preko tkiva, organa i sistema organa, sve do konačne verzije, nas samih kao zasebnih organizama. Kada neko prouči te stvari o telu, shvati da ljudsko telo nije ništa drugo do mehaničko-biološki sklop, kao neki kiborg, uz dodatak još nečeg, nečeg što se nalazi unutar naše psihe.

Takođe, shvati kako je svaki delić našeg tela nekako autonoman, kao zasebna životinja. Svaki organ u ljudskom telu bi mogao da se smatra nekom životinjom, koja živi u simbiozi sa drugim organima. Na kraju krajeva, tako i jeste. Na samom početku višćelijske evolucije, pre više od 500 miliona godina, mi smo bili prosti crvi. A sada imamo džinovske crve u našim telima, koji se nazivaju crevima. Nije potpuno besmisleno gledati na ljudske organe kao na neke prostije životinje. Činjenica je da oni mogu da funkcionišu i bez nekog preteranog upliva naše ličnosti.

Ljudsko telo je skup životnih oblika u gotovo kosmičkim razmerama! Jedna jedina ćelija je galaksija molekula. U samo jednoj ćeliji ima toliko molekula, da mi ne možemo da ih izbrojimo. A čitavo telo ima na stotine milijardi ćelija. Očigledna je analogija sa stotinama milijardi zvezda u našoj galaksiji. Mi zaista jesmo bog za naše telo i sve sklopove i podsklopove u njemu. I zaista verujem da možemo izvući mnogo više iz naših tela, samo ako počnemo da koristimo stečeno znanje u našu korist. A to je i kroz malo drugačiji pogled na naše telo i njegove delove, gotovo kao da se i naše ćelije nešto pitaju.

Znanje o fizičkom svetu, tj. zakonitostima koji vladaju u njemu, mnogo je bitnije nego što smo mi toga i svesni. Nekada je religija pravila okvire ljudskog razumevanja i svesnosti, danas to radi nauka. Ali, evolutivno, to je sa jako dobrim razlogom. Jer, drugačije i ne može, ako želimo da idemo napred.

Želimo da znamo ko smo, šta smo, zašto smo takvi kakvi jesmo, ili kuda idemo? Krenimo onda od 'suvoparnog' znanja o našem fizičkom telu. Drugačije i ne može.

Rezime:

Na ovoj planeti može se reći da smo mi ljudi vrhunac prirodne kreacije, najviši stupanj evolucije. Za sada. Kao takvi, mi ne sačinjavamo samo puke organizme sa određenim sklopom senzacija, tj. čula, iako u osnovi mi to i jesmo, već imamo i neke druge sposobnosti i druge težnje, svojstvene samo nama u životinjskom carstvu. Očito se razlikujemo od bilo koje druge životinje, jer na ovom stupnju evolucije mi ne živimo više mehanički, odnosno uzrokovano našim najbazičnijim čulnim porivima. Čovek intenzivno uči o fizičkom svetu oko sebe i unutar sebe. On istražuje. Očigledno oseća neku potrebu da to radi, potrebu koja prevazilazi puku radoznalost. Kao da oseća da to ima neku svrhu i da vodi negde. A, čovek tu svrhu i ispoljava. Tim učenjem on poboljšava svet u kome živi, civilizaciju koju je stvorio, traži načine da usavrši sebe, živi duže, bude zdraviji, i da tim saznanjima oplemeni ostatak čovečanstva. Čovek je verovatno jedina vrsta na ovoj planeti koja ima poriv da omogući narednim generacijama da žive u sređenijem svetu nego što trenutno to biva (težnja ka duhovnoj evoluciji). On je jedna od retkih vrsta sa vizionarskim sposobnostima. A, za tako nešto nije dovoljna samo inteligencija, već i ogromna doza mašte. Svi ti nagoni dolaze odnekud. S obzirom da su tako retki u prirodi, tj. izgleda svojstveni samo nama ljudima, može se reći da su nagoni i porivi da čovek budućim generacijama ostavi bolji svet od onog u kome sam živi gotovo natprirodni, božanski (metafora takođe svojstvena samo ljudima, ali sa dobrom svrhom). Na kraju se sve svodi na to da čovek jednoga dana shvati da je postao gospodar svoje grane evolucije, gospodar svoga tela, jedini kreator budućih preobražaja svog prirodnog obličja. A, to je moguće samo uz veliku dozu osvešćenosti i svesnosti o sebi i svojim fizičkim granicama. Bitno je, ipak,

da poželimo da krenemo u tom pravcu. Da parafraziram Artura Klarka: možda svrha čoveka nije da spozna Boga, već da ga stvori.

Negativni aspekt materijalnog sveta:

Pitanje je koliko je to objektivno negativno, ili samo subjektivno, ali svakako je očigledno da negativnim aspektom življenja treba nazvati fizičko propadanje (bolesti), starenje i smrt. To je verovatno najveće pitanje koje čovečanstvo ima o sebi, najveći tabu. Iz toga je ujedno proizašao i najveći strah koji imamo. Strah od smrti, bilo za sebe ili nekog drugog, najveći je strah koji bilo ko od nas može da ima.

Ipak, da ne bi samo venuli u tim strahovima, nekako prirodno se nasuprot tom strahu stvorila požuda kao dualnost strahu od smrti, kao kontratas na vagi. Seks i smrt su dva najveća 'igrača' u našim životima, koji bezmalo kontrolišu sve aspekte nas samih. Čovek nagoni oseća da nasuprot umiranju stoji rađanje, i zbog toga je nagon za seksom sasvim razumljivo najjači fizički nagon koji mi ljudi imamo, jer na kraju krajeva, orgazam je fizički najjače i najintenzivnije iskustvo koje možemo da doživimo pre smrti.

Međutim, ovde treba da razgraničimo biološku seksualnost od one opsesivne. Spoznaja o svojoj seksualnosti i smrtnosti je svakako prirodna stvar. Ali, krajnost u tome nije baš prirodna, niti mi više imamo privilegiju da se prosto razmnožavamo. Činjenica je, da sa svim širenjem ljudske populacije, ona ipak na kraju mora da izumre, bilo zbog uništavanja ostalih lanaca u prirodi, bilo zbog spontanog uništenja prirodnih uslova za višećelijski život (što će se desiti kroz najviše milijardu godina). Isto tako je činjenica, da ako zaista želimo da naš porod preživi, jednoga dana ćemo morati da počnemo da razmišljamo "izvan kutije", i da radimo na pronalaženju načina da odemo sa ove planete i produžimo svoj životni vek dovoljno dugo da se po prirodnim standardima smatramo besmrtnima. Jedino te stvari mogu održati čovečanstvo živim na duge staze. U suprotnom, i dalje smo mehaničke životinje koje teže zadovoljenju svojih bazičnih potreba – seksom kao lekom za okretanjem glave od smrti.

Svakako tu ima još mnogo suptilnijih faktora koji utiču na oblikovanje naših života, ali seks i smrt su i dalje dva najveća. Ako težimo nekoj ravnoteži, ne samo sa prirodom, već i sa nama samima, i nekoj racionalnoj budućnosti koju imamo na ovoj planeti, ne možemo tek tako da se razmnožavamo, romantično misleći da je najbolji način da čovečanstvo preživi da prenaseli ovu planetu toliko da je uništimo. Čovek je već sada najveća štetotična koja postoji na ovoj planeti. Ne pacov ili bubašvaba. Čovek. A to kažem krajnje objektivno. Još u paleolitu čovek je bio zaslužan za istrebljenje pojedinih životnih vrsta, a tada ga nije bilo više od nekoliko miliona na čitavoj planeti. Danas nas ima 7 milijardi. Sve projekcije govore da će ovim tempom do kraja ovog veka biti bar 15 milijardi ljudi. Početkom prošlog veka bilo ih je tek nešto više od milijardu. Eksplozija je više nego uočljiva.

Ne bi trebalo da strah od smrti ili nagon za seksom budu ti koji kontrolišu naše živote. To je sad više pitanje psihologije, ali možda je ključ u prihvatanju tih osobina. I seks i smrt se danas smatraju isuviše velikim tabuom da bi bili uključeni u svesne aspekte naših života. Ljudska seksualnost se i dan danas anatemizuje i potiskuje izvan društva, isto kao i razgovor o umiranju. Možda baš i zato ubrzano gušimo ovu planetu. Kada bi našu seksualnost i smrt prihvatili kao nešto prirodno, i prigrlili ih kao deo sebe, možda bi i pronašli neki balans koji smo izgubili jako davno, još u praskozorje ljudske civilizacije. Na kraju, seks i smrt oblikuju naš stav koji imamo o sebi, svom životu i ovom svetu, a naš stav je taj koji pravi razliku hoćemo li samo postojati na ovome svetu, ili se možda potruditi da postanemo nešto bolje.